

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

SUVI SOJAMO

KIRSI USVA

HELENA WESSMAN-JÄÄSKELÄINEN

CATHARINA HOHENTHAL

Suomalaisyrityksistä maailman vesivastuullisimmat

TIEKARTTA 2019-2030

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:18

Suomalaisyrityksistä maailman vesivastuullisimmat

Tiekartta 2019–2030

Maa- ja metsätalousministeriö

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ulkoministeriö

Utrikesministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö

ISBN: 978-952-366-007-6

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2019

YHTEISTYÖSSÄ
VESIVASTUU-
TIEKARTAN
EDISTÄMISEKSI

SITRA

Kuvailulehti

Julkaisija	Maa- ja metsätalousministeriö	23.9.2019
Tekijät	Suvi Sojamo, Kirsi Usva, Helena Wessman-Jääskeläinen ja Catharina Hohenthal	
Julkaisun nimi	Suomalaisyrityksistä maailman vesivastuullisimmat – tiekartta 2019–2030	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2019:18	
Diaari/hankenumero	1942/03.02.06.00/2018	
ISBN PDF	978-952-366-007-6	ISSN PDF 1797-397X
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-007-6	
Sivumäärä	19	Kieli suomi
Asiasanat	vesi, vesivastuullisuus, yritysvastuu, kestävä kehitys, ilmastonmuutos, sopeutuminen	
Tiivistelmä	<p>Tässä tiekartassa määritämme Suomen vesivastuullisuuden kansallisen tavoitetilan 2030, luomme katsauksen vesivastuullisuuden taustaan ja nykytilaan, ja tunnistamme tiekartan toimeenpanolle neljä keskeistä kulmakiveä sekä etenemispolut. Tavoitteena on, että suomalaisyritykset ovat maailman vesivastuullisimpia vuonna 2030. Yritysten tueksi suomalaiset tutkimuslaitokset, ministeriöt ja WWF Suomi ovat perustaneet vesivastuusuittoumuksen, jota yritykset voivat hyödyntää omassa vastuullisuustyössään. Vesivastuusuittoumus on kannustava viitekehys yrityksille kestävän veden käytön arviointiin ja kehittämiseen tuotannossa ja arvoketjussa. Vesivastuullinen tuotanto ja kulutus sekä vesivastuusuittoumukset tukevat vuonna 2018 julkaistun Suomen vesialan kansainvälisen strategian tavoitteita ja toimeenpanoa.</p> <p>Ilmastonmuutos vaikuttaa alueelliseen vedensaatavuuteen monin eri tavoin, minkä vuoksi vastuullinen veden käyttö on keskeistä kestävän kehityksen edistämiseksi. Yritykset ovat suuria vedenkäyttäjiä ja veteen liittyvät kansainväliset haasteet vaikuttavat myös suomalaisten yritysten ja niiden kumppanien toimintaan. Yrityksillä on keskeinen rooli veden kestävyysaasteiden ratkaisemisessa ja kestävien käytäntöjen kehittämisessä. Vastuullinen veden käyttö on kilpailuvaltti kansainvälisillä markkinoilla. Suomella on useista vesivastuullisuuteen liittyviä vahvuuksia verrattuna muihin maihin, mutta kehitettävää on kaikilla vedenkäytön sektoreilla sekä niiden arvoketjuissa.</p> <p>Tiekartassa tunnustetaan yritysten lisäksi muiden tärkeiden toimijoiden, kuten tutkimus- ja oppilaitosten, ministeriöiden ja kansalaisjärjestöjen rooli vesivastuullisuuden edistämiseksi. Toimijaverkoston tehtävä on tukea yritysten vesivastuullisten toimenpiteiden käyttöönottoa. Tiekarttaa täydentää vuosittainen toimeenpanosuunnitelma.</p>	
Kustantaja	Maa- ja metsätalousministeriö	
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Jord- och skogsbruksministeriet	23.9.2019
Författare	Suvi Sojamo, Kirsi Usva, Helena Wessman-Jääskeläinen och Catharina Hohenthal	
Publikationens titel	Finländska företag i världstoppen för vattenansvar – vägkarta 2019–2030	
Publikationsseriens namn och nummer	Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2019:18	
Register number	1942/03.02.06.00/2018	
ISBN PDF	978-952-366-007-6	ISSN PDF 1797-397X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-007-6	
Sidantal	19	Språk finska
Nyckelord	vatten, vattenansvar, företagsansvar, hållbar utveckling, klimatförändring, anpassning	
Referat	<p>I denna vägkarta fastställer vi en nationell vision för vattenansvar 2030, redogör för bakgrunden och nuläget för vattenansvar, definierar fyra centrala hörnstenar för att införa vägkartan samt presenterar ett handlingsprogram. Målet är att finländska företag går i spetsen för vattenansvar 2030. För att stödja företagen har forskningsinstitut, ministerier, Sitra och WWF Finland arbetat fram ett åtagande för vattenansvar som företagen kan använda i ansvarsarbetet. Vattenansvarsåtagandet är en uppmuntrande referensram för företag för att beräkna och utveckla hållbar vattenförbrukning i produktionen och värdekedjan. Ansvarsfull produktion och förbrukning samt vattenansvarsåtagandena bidrar till att nå målen i och genomföra den internationella strategin för vattensektorn i Finland.</p> <p>Klimatförändringen inverkar på många olika sätt på regional nivå. Därför är en ansvarsfull vattenförbrukning en viktig fråga när det gäller att främja en hållbar utveckling. Företag använder stora mängder vatten och de vattenrelaterade utmaningarna på internationell nivå påverkar också verksamheten i finländska företag och företagens partnerföretag. Företag har en viktig roll när det gäller att lösa vattenproblemen och utveckla hållbara rutiner. Ansvarsfull vattenanvändning är en konkurrensfördel på den internationella marknaden. Finland har flera styrkor kring vattenansvar jämfört med andra länder, men arbete återstår på alla vattensektorer och i sektorernas värdekedjor.</p> <p>När det gäller att bidra till vattenansvaret klargör vägkartan också rollerna för andra viktiga aktörer, såsom forskningsinstitut, ministerier och läroinrättningar. Nätverket av aktörer har uppgift att hjälpa företag att införa åtgärder som handlar om ansvarsfull vattenanvändning. Vägkartan kompletteras av en årlig åtgärdsplan.</p>	
Förläggare	Jord- och skogsbruksministeriet	
Distribution/ Beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Description sheet

Published by	Ministry of Agriculture and Forestry	23 September 2019	
Authors	Suvi Sojamo, Kirsi Usva, Helena Wessman-Jääskeläinen and Catharina Hohenthal		
Title of publication	Finnish companies the most responsible water stewards in the world – roadmap for 2019–2030		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Agriculture and Forestry 2019:18		
Register number	1942/03.02.06.00/2018		
ISBN PDF	978-952-366-007-6	ISSN (PDF)	1797-397X
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-007-6		
Pages	19	Language	Finnish
Keywords	water, water stewardship, corporate social responsibility, sustainable development, climate change, adaptation		
Abstract	<p>In this roadmap, we define the Finnish national target state for water stewardship in 2030, review the background and present state of water stewardship in Finland, and identify four key cornerstones and pathways for the implementation of the roadmap. The aim is that Finnish companies will be the most responsible water stewards in the world by 2030. To support companies, Finnish research institutes, ministries and WWF Finland have established Finnish water stewardship commitment that brings together the best practices and guidelines for five steps of water stewardship progression. The commitment is a challenge and framework for companies for assessing and developing sustainable water use in their own operations and in their international value chains. Responsible production and consumption of water and water stewardship commitments support the objectives and implementation of the International Water Strategy of Finland published in 2018.</p> <p>Climate change affects the regional availability of water in many different ways, for which reason responsible water use is central in promoting sustainable development. Companies are big users of water and global water challenges have also an impact on the operations of Finnish companies and their partners. At the same time, companies have a key role in solving the water challenges and in developing sustainable practices. Responsible use of water is a competitive asset in the international market. Finland has several strengths related to responsible water use compared to other countries, but water use and management needs to be developed in all sectors and their value chains.</p> <p>In addition to companies, this roadmap recognises the role of other important actors, such as research and education institutes, ministries and NGOs in promoting water stewardship. The roadmap is supplemented by an annual action plan.</p>		
Publisher	Ministry of Agriculture and Forestry		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

Lukijalle	8
Tiekartan tarkoitus.....	11
Tavoitetila 2030: Suomalaisyrietykset ovat maailman vesivastuullisimpia vuonna 2030.....	11
Tausta ja nykytila	12
Neljä kulmakiveä.....	15
Etenemispolut	16
Lähteet	19

LUKIJALLE

Kestävä veden käyttö ja hallinta ovat edellytyksiä yhteiskuntien toimivuudelle sekä ihmisten ja luonnon hyvinvoinnille. Eniten vettä kuluu ja merkittäviä vesistövaikutuksia syntyy maa- ja metsätaloudessa, energiantuotannossa ja eri teollisuuden aloilla. Sen vuoksi näiden alojen ja niihin suoraan kytkeytyvillä yrityksillä, pienistä perheyrittäjistä kansainvälisiin konserneihin, on erityinen rooli ja vastuu vedenkäytön kestävyysvarmistamisessa.

Gloaalien vesihaasteiden kasvaessa yritysten vesivastuullisuuden (*corporate water stewardship*) periaatteisiin ja käytänteisiin on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota. Vesivastuullisuus tekee tuloaan hiilineutraaliuden ja -negatiivisuuden rinnalle niin investointien kuin kuluttajavalintojen kestävyyskriteerinä – ei vähiten siksi, että ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät voimakkaimmin veden kierron ja saatavuuden muutosten kautta.

Suomalaisyrityksille tämä on näytön paikka. Suomessa veden käytön ja vesien tila on pääosin kestävällä pohjalla ja monet yritykset ovat loistaneet kansainvälisten vastuullisuusvertailujen kärjessä. Kulutuksemme vesijalanjälki kuitenkin jää ja useilla yrityksillä on toimipaikkoja ja alihankkijoita myös veteen liittyvistä ongelmista kärsivillä alueilla. Erityisesti yritysten kansainvälisiin arvoketjuihin pitää kiinnittää enemmän huomiota.

Tämän tiekartan tavoitteena on tehdä suomalaisyrityksistä maailman vesivastuullisimmat vuoteen 2030 mennessä. Tiekartta rakentuu vesivastuusuositoumukselle, jonka Aalto-yliopisto, Luonnonvarakeskus Luke, maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, ulkoministeriö, Teknologian tutkimuskeskus VTT ja WWF Suomi perustivat vuonna 2017 yritysten vesivastuutoimien kirittämiseksi osaksi Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta. Vesivastuusuositoumus on haaste ja kehys yrityksille kehittää veden käytön kestävyttä niiden koko arvoketjujen matkalla, yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vesivastuusuositoumukseseen ovat liittyneet mukaan jo useat yritykset ja toimialaliitot, ja ulkoministeriö on nimennyt sen yhdeksi YK:n veden vuosikymmentä 2018-2028 tukeväksi Suomen aloitteeksi.

Vesivastuusuositoumus ja tämä tiekartta ovat myös osa vuonna 2018 julkaistun Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimeenpanoa. Strategian missiona on vastuullisen ja oikeudenmukaisen vesiturvallisuuden rakentaminen YK:n Agenda 2030:n ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Strategiassa vastuullisuus kytketään vesivarojen kestävään hallintaan maailmanlaajuisesti ja se kannustaa kestävään veden käyttöön tuotannossa ja yritysten kansainvälisissä arvoketjuissa. Strategian toimeenpanon keinona on erikseen tunnistettu vesivastuusuositoumusten ja -kumppanuuksien edistäminen ja aikaansaaminen.

Kuvaamme tässä tiekartassa vesivastuullisuuden taustaa ja nykytilaa Suomessa, asetamme kansallisen tavoitetilan 2030 sekä määritämme etenemispolut vesivastuullisuuden edistämiseksi. Tiekartassa on tunnistettu erityiset tehtävänsä toimialoiltaan veden suhteen kriittisille yrityksille, ministeriöille ja tutkimus- ja oppilaitoksille. Lisäksi WWF Suomi ja Suomen

Kuva: Pekka Salmi/Luke

itsenäisyyden juhlarahasto Sitra ovat nimenneet omat toimensa tiekartan tavoitetilan tueksi. Tiekartan toimeenpanoon ovat kuitenkin tervetulleita mukaan kaikki. Yritykset eivät voi ratkaista veteen liittyviä haasteita yksin eikä kestävän kehityksen tavoitteita voida saavuttaa ilman kaikkien yhteiskunnan toimijoiden osallistumista, eri toimijoiden välistä luottamusta ja yhteistyötä.

Tiekartan ovat laatineet Suvi Sojamo Aalto-yliopistosta, Kirsi Usva Luonnonvarakeskuksesta, Helena Wessman-Jääskeläinen ja Catharina Hohenthal Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä. Valmistelu- ja kommentointiryhmässä ovat lisäksi olleet Ville Keskiarja maa- ja metsätalousministeriöstä, Antton Keto ympäristöministeriöstä, Riitta Silvennoinen Sitrasta, Jussi Nikula WWF Suomesta, Anu Reinikainen Luonnonvarakeskuksesta, Mona Arnold ja Elina Pohjalainen Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä, Johannes Puukki ja Essi Raitala ulkoministeriöstä sekä Anna Lemström Yritysvastuuverkosto FiBS:stä.

Tavoitetilan 2030 saavuttamiseksi tunnistetut kehittämistarpeet ja keinot on tunnistettu syksyllä 2017 WWF Suomen hankkeessa Vesivastuusitoumuksen toimeenpanon tuki (Sojamo) sekä 2018–2019 maa- ja metsätalousministeriön hankkeessa Vesivastuusitoumuksen toimeenpano ja kehitys (Sojamo, Usva, Wessman-Jääskeläinen, Hohenthal) hyödyntäen yritys- ja sidosryhmähaastatteluita Suomessa ja kansainvälisesti, työpajoja sekä Suomen toimijakentän analyysiä. Kiitämme kaikkia sidosryhmiä, joiden kanssa meillä on ollut ilo keskustella sekä erityisesti kommentoivaa ryhmää.

Tervetuloa mukaan tekemään Suomesta ja suomalaisyrityksistä maailman vesivastuullisimpia!

Tekijät

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

Tiekartan tarkoitus

Vesivastuullinen tuotanto ja kulutus ovat yksi Suomen vesialan kansainvälisen strategian tavoitteista ja vesivastuusuittoumukset ja kumppanuudet osa sen keskeisiä toimeenpanon keinoja (Suomen vesialan kansainvälinen strategia 2018). Tässä tiekartassa määritämme strategian toimeenpanon tueksi vesivastuullisuuden kansallisen tavoitetilan 2030, luomme katsauksen vesivastuullisuuden taustaan ja nykytilaan sekä tunnistamme tiekartan toimeenpanolle neljä keskeistä kulmakiveä ja etenemispolut. Tätä tiekarttaa täydentää vuosittainen toimeenpanosuunnitelma.

Tavoitetila 2030: Suomalaisyrietykset ovat maailman vesivastuullisimpia vuonna 2030

Visiomme on, että vuonna 2030 suomalaisyritykset toimivat vesivastuullisuuden parhaiden kansainvälisten käytänteiden mukaisesti ja ovat myös aktiivisesti kehittäneet niitä yhdessä kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa. Huomiota on kiinnitetty erityisesti arvoketjujen hallintaan ja kestävien raaka-aineiden hankintaan, sekä Suomessa että kansainvälisesti. Vesivastuullisuus rakentuu tutkimusperustaisille paikkakohtaisille arvioinneille ja tavoitteidenasetteluille. Vesivastuullisuus on osa yritysten riskienhallintaa, mutta se tukee myös YK:n Agenda 2030:n toimeenpanoa. Vesivastuullisuudesta on tullut suomalaisyritysten kilpailuvaltti.

Yritysten vesivastuullisuudella tarkoitetaan niiden ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää veden käyttöä, hallintaa ja suojelua, jonka käytänteet kehitetään yhdessä sidosryhmien kanssa.

Tausta ja nykytila

Yritykset ja yritysten arvoketjut lukeutuvat maailman suurimpiin veden käyttäjiin. Veteen liittyvät globaalit haasteet koskettavat myös suomalaisia yrityksiä ja voivat muodostaa merkittäviä riskejä niiden toiminnalle, mutta yrityksillä on myös keskeinen rooli haasteiden ratkaisussa.

Yli 4 miljardia ihmistä kärsii jo nyt vuosittain vakavasta vesipulasta ja tilanteen odotetaan pahenevan kulutustottumusten muutoksen, väestönkasvun ja ilmastonmuutoksen myötä (World Water Assessment Report 2019). 2,1 miljardilla ihmisellä ei ole turvallista juomavettä kotonaan ja 4,5 miljardilla ei riittävää sanitaatiota (WHO & UNICEF 2017). Jopa 80 prosenttia maailman jätevesistä lasketaan puhdistamattomina vesistöihin (UN-Water 2017). Makean veden ekosysteemit ovat kaikista ekosysteemityypeistä haavoittuvaisimpia ja tilaltaan eniten heikentyneitä (IPBES 2019, WWF 2018). Vesi-infrastruktuuriin on arvioitu olevan jopa 13,6 miljardin dollarin lisäinvestointitarve ennen vuotta 2030 (OECD 2017).

Suomessa vesivarojen ja niiden hallinnan tila on pääsääntöisesti hyvä ja yritysten vedenkäyttö kestävällä pohjalla, mutta esimerkiksi hajakuormituksen sekä yksittäisten tuotantolaitosten vesistövaikutusten hallinnassa on edelleen kehitettävää kansallisesti. Suuri osa maamme pintavesistä on ekologiselta tilaltaan erinomaisia tai hyviä. Hyvää heikommassa tilassa on kuitenkin 32 prosenttia jokipituudesta, 13 prosenttia järvipinta-alasta ja 87 prosenttia rannikkovesien kokonaispinta-alasta (Suomen ympäristökeskus 2019). Veden saatavuuden ongelmat ovat harvinaisia ja paikallisia, mutta ilmastonmuutoksen odotetaan pahentavan niin kuivuus- kuin tulvariskejä (Gregow ym. 2016). Suurimmat riskit piilevät kuitenkin suomalaisyritysten ja kumppaneiden kansainvälisillä toimipaikoilla ja arvoketjuissa, jotka ylettyvät myös erilaisista veteen liittyvistä ongelmista kärsiville alueille (WWF 2012).

Yrityksille vesivastuullisuus on kasvavien vesirisikien hallintaa, mutta myös mahdollisuus.

Vesirisikit voivat liittyä veden saatavuuteen, laatuun, yrityksen maineeseen, tai tiukentuvaan tai liian heikkoon politiikkaan ja lainsäädäntöön, jotka kaikki vaikuttavat yritystoiminnan kannattavuuteen (CEO Water Mandate 2019). Yritykset eivät voi hallita vesiriskejä pelkillä sisäisillä parannuksilla, vaan se useimmiten edellyttää sidosryhmäyhteistyötä ja muutokseen kannustavia ohjauskeinoja. Vesivastuulliset yritykset tulevat menestymään kilpailijoitaan paremmin sidosryhmien kuluttajista sijoittajiin edellyttäessä yrityksiltä enenevässä määrin kestävä ja vastuullista vedenkäyttöä ja yhteiskuntavastuuta (CDP Water 2019).

Kuva: Maa- ja metsätalousministeriö

Suomalaisyrietykset ovat olleet kärkisijoilla kansainvälisissä vastuullisuusvertailuissa sekä vesivastuullisuuden kehittämässä (esim. CDP Water 2019), mutta kaikilla merkittävimmillä vedenkäytön sektoreilla sekä niiden arvoketjuissa on myös runsaasti hajontaa ja edelleen kehitettävää.

Vesivastuullisuuden sääntelyyn ei Suomessa ole yhtenäistä sääntelykehikkoa, vaan sen osa-alueita katetaan sektoripolitiikan ja ympäristö- ja vesilainsäädännön mukaisten lupamenettelyiden kautta. Suomalaisen tutkimuslaitosten, ministeriöiden ja WWF Suomen 2017 perustama vesivastuusuittumus (Kuva 1) on vapaaehtoiseen sääntelyyn kannustava viitekehys yrityksille. Sitoumus on osa Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta ja kansallista YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa. Sitoumukseen on liittynyt elokuuhun 2019 mennessä viisi yritystä ja kaksi toimialaliittoa merkittäviltä veden käytön sektoreilta.

Suomella on useita vesivastuullisuuteen liittyviä vahvuuksia verrattuna muihin maihin. Meillä sekä hallinnonalojen että yritysten, hallinnon, tutkimuksen ja kansalaisyhteiskunnan välinen yhteistyö on pääosin sujuvaa. Suomalaiset tutkimuslaitokset ovat aktiivisesti mukana vesivastuullisuuden mittaus- ja arviointimenetelmien, standardien sekä ohjeistusten kehityksessä kansainvälisesti. Suomessa on hyvää vesiteknologian osaamista, mikä tukee tuotannollisten yritysten vesivastuutyön toimeenpanoa.

Meillä on erinomaiset edellytykset tehdä suomalaisyrityksistä maailman vesivastuullisimpia vuoteen 2030 mennessä, mutta tehtävää myös riittää.

Kuva 1. Suomalaisen tutkimuslaitosten, ministeriöiden ja WWF Suomen 2017 perustama vesivastuusuittoumus on vapaaehtoiseen sääntelyyn kannustava viitekehys yrityksille. Vesivastuusuittoumus haastaa yritykset arvioimaan ja kehittämään veden käytön kestävyttä ja vastuullisuutta koko arvoketjujen matkalla. Sitoumuksen keskiössä on kestävä kehityksen tavoite 6, mutta se kytkeytyy kaikkiin tavoitteisiin.

Neljä kulmakiveä

Matkalla kohti tavoitetilaa ”Suomalaisyrietykset ovat maailman vesivastuullisimpia vuonna 2030” yritysten vesivastuutyötä kannattelee Suomessa neljä tärkeää kulmakiveä (Kuva 2). Nämä neljä osatavoitetta luovat toteutuessaan perustan tavoitetilan saavuttamiseksi.

Yrietykset ovat tavoitetilan saavuttamisessa keskeisimmässä roolissa. Tarkoitus on, että yrietykset hyödyntävät vesivastuusitoumusta omassa vastuullisuustyössään. Yrietyksille tulee mahdollistaa helppo tiedonsaanti vesivastuusitoumuksesta ja sen soveltamisesta käytäntöön. Tarvittavaa osaamista tulee voida hankkia koulutuksen ja koulutettujen osaajien myötä. Vesivastuullisuuden ympärillä on toimiva verkosto, joka tukee yritysten työtä, jota myös hallinnolliset toimet sekä politiikat tukevat.

1. Suomalaisyrietykset sitoutuvat vesivastuullisuuteen.

Suomalaisyrietykset tekevät vesivastuusitoumuksen osana kansallista Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta. Vesivastuusitoumus kokoaa yhteen parhaat työkalut ja kansainväliset ohjeistukset vesivastuullisuuden viidelle askeleelle. Yrietysten vesivastuullisuus todennetaan kansainvälisin standardein.

2. Vesivastuullisuudella ja vesivastuusitoumuksella on selkeä koordinaatiotaho, joka edistää vesivastuullisuutta Suomessa.

Koordinaattorin rooliin kuuluu vesivastuusitoumuksen ylläpito, koordinointi ja viestintä. Koordinaattori ylläpitää hyviä verkostoja sekä virtuaalista alustaa. Koordinaattori tukee proaktiivisesti myös muita vesivastuullisuutta edistäviä toimenpiteitä.

3. Vesivastuullisuus näkyy kansallisesti tutkimuksessa sekä koulutuksessa.

Suomalaiset tutkimuksen ja kehitystyön rahoittajat tunnistavat vesivastuullisuuden kysymykset sekä kansainvälisissä, kansallisesti rahoitetuissa tutkimusohjelmissa että kansallisissa ohjelmissa. Vesivastuullisuus on osa eri opetusasteiden koulutustarjontaa erityisesti ammattikorkeakouluissa, korkeakouluissa sekä täydentävässä ammattikoulutuksessa.

4. Vesivastuullisuus näkyy poikkileikkaavana teemana Suomen kansallisessa ja kansainvälisesti edistämässä politiikassa.

Vesivastuullisuus kuuluu osaksi mm. vesien suojelun ja käytön politiikkaa, elinkeino- ja kauppapolitiikkaa sekä kehityspolitiikkaa, ja se läpileikkaa useiden ministeriöiden toimintakenttää. Vesivastuullisuus on osa julkishankintojen ja julkisrahoitteisten hankkeiden arviointikriteerejä sekä investointikriteerejä.

Kuva 2. Yrietysten vesivastuullisuuden kehittämisen neljä kulmakiveä.

Etenemispolut

Tavoitetiltaan pääseminen edellyttää toimenpiteitä useilta toimijoilta. Yritykset ovat tiekartan toimeenpanossa luonnollisesti keskeisessä roolissa. Sen lisäksi on tunnistettu omat roolinsa ministeriöille, tutkimuslaitoksille, oppilaitoksille ja muille toimijoille.

Tavoitetiltaan pääseminen edellyttää jo lähitulevaisuudessa (1-2 vuotta) yritysten sitoutumista suomalaiseen vesivastuusitoumukseen, vastaavia kansainvälisiä sitoumuksia tai sitoutumista muulla tavoin vesivastuullisuuden kehittämiseen osana yrityksen strategiaa. Tavoitteena on, että seuraavan viiden vuoden sisään 50 suurta tai keskiuurta yritystä on tehnyt omat tilanneanalyysinsä ja yritysten strategioiden mukaiset toimenpiteet alkavat.

Yritysten vesivastuutavoitteiden asettamisessa aletaan soveltaa tutkimusperustaisia, paikakokohtaisille arvioinneille rakentuvia menetelmiä, joiden perusteella pystytään määrittämään ja todentamaan kullekin yritykselle oleellimmat toimet suhteessa niiden vaikutuksiin ja esim. YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin ([CEO Water Mandate ym. 2019](#)). Suomalaisyritykset ovat vuoteen 2030 mennessä kansainvälisessä kärjessä veden kestävän käytön, vesivarojen hyvän hallinnan ja työntekijöiden pääsyn turvalliseen veteen ja sanitaatioon varmistamisessa ja todentamisessa.

Ministeriöiden roolina on varsinkin lähivuosina edistää vesivastuusitoumuksen toimeenpanoa, tietoisuutta ja osaamista vesivastuukysymyksistä omilla toimialoillaan. Pidemmällä, 10 vuoden aikajänteellä kunkin ministeriön tulisi huolehtia vesivastuukysymysten integroinnista soveltuviin politiikkatoimenpiteisiin sekä vaikuttaa tutkimus- ja kehittämissuunnitelmiin, jotta tavoitetta palvelevaa tutkimus- ja kehitystyötä tehdään riittävästi. Kansallisten toimenpiteiden ohella ministeriöt vaikuttavat siihen, että vesivastuukysymykset otetaan huomioon myös kansainvälisessä ja EU-kontekstissa (esim. kestävän rahoituksen kriteerit, vesivastuustandardit).

Tutkimuslaitosten rooli on tukea yritysten vesivastuusitoumuksia tiedontuottajan roolissa lähivuosina. Tutkimuslaitokset huolehtivat oman osaamisensa ajantasaisuudesta, ovat osaltaan aloitteellisia kehitys- ja tutkimushankkeiden aloittamisessa ja läpiviennissä sekä myös kansainvälisellä tiedekentällä. Pidemmällä, 10 vuoden aikajänteellä tutkimuslaitokset tuottavat yritysten tueksi uusia menetelmiä sekä tukevat tutkimustietoon pohjautuen linkitystä kestävyden ja vesivastuullisuuden välillä. Tavoitteena on tuottaa kriittiseksi tunnistetuilla vesivastuullisuuden osa-alueella kansainvälistä huippututkimusta ja olla kansainvälisessä kärjessä usealla vesivastuullisuuden kehittämisen osa-alueella. Lisäksi suomalaiset tutkimuslaitokset, yritykset ja kansalaisjärjestöt ovat aktiivisesti mukana vesivastuullisuuden edistämisen verkostoissa ja kumppanuuksissa.

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

Vesivastuullisuus tunnistetaan ja viedään osaksi eri koulutusasteiden tarjontaa erityisesti ammattikorkeakouluissa, korkeakouluissa sekä täydentävässä ammattikoulutuksessa. Eri koulutusasteiden oppilaitosten sekä myös yritysten täydennyskoulutusta tekevien tahojen tulee integroida vesivastuullisuusnäkökulmaa omiin koulutusohjelmiinsa. Viranomaisten kapasiteettia pyritään vahvistamaan koulutuksella ja yrityksille on tarjolla koulutusta mm. yhteistyössä toimialajärjestöjen kanssa. Myös yleissivistävää koulutusta ja materiaaleja on tarjolla kansalaisille.

Kuva: Pekka Salmi/Luke

WWF kannustaa ja kirittää yrityksiä ja hallintoa vahvoihin vesivastuullisuuden toimenpiteisiin sekä tarjoaa globaaleja näkökulmia ja yhteistyömahdollisuuksia suomalaisille toimijoille. Makean veden ekosysteemit ovat kaikista ekosysteemityypeistä haavoittuvaisimpia ja heikoimmassa tilassa. Usein kaikkein köyhimpien toimeentulo on erityisen riippuvaista ekosysteemipalveluista. Suomalaistenkin kulutus vaikuttaa vesiekosysteemien toimintakykyyn maailmalla. Vesivastuutoimet ovat toivottavasti pian valtavirtaa suomalaisyritysten arjessa.

Sitra edistää Suomen siirtymistä hiilineutraaliin kiertotalouteen monin eri keinoin. Sitra luom. keinoja kasvattaa ympäristöystävällisten ratkaisujen kysyntää kuluttajien parissa sekä haastaa julkisen sektorin luomaan uudenlaiselle taloudelle toimivat puitteet. Vesivastuullinen toiminta on kiertotalouden mukaista ja Sitra edistää vesivastuullista toimintaa omien hankkeidensa ja yhteistyökumppaneidensa kautta sekä viestimällä aiheesta yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Tiekarttaa toteutetaan läheisessä yhteistyössä vesivastuullisuuden keskeisten kansainvälisten organisaatioiden, kuten YK:n yritysvaluohjelman Global Compactin vesivastuualoitteen [CEO Water Mandate:n](#), kansainvälisen WWF:n, kansainvälisen vesivastuustandardiorganisaation [Alliance for Water Stewardship:in](#) ja yritysten vesivastuuraportointia kehittävän ja arvioivan [CDP Water Program:in](#) kanssa. [CEO Water Mandate:n Water Action Hub-](#)internet-alustaa on mahdollista käyttää laajasti vesivastuutyön koordinaation tukena.

LÄHTEET

- CDP 2019. Treading water – corporate responses to rising water challenges. CDP Global Water Report 2018. Saatavissa: <https://www.cdp.net/en/research/global-reports/global-water-report-2018#671b3beee-69d9180412202b6528ec8f7>. Viitattu 10.9.2019.
- CEO Water Mandate 2019. Water Stewardship 101: The Basics. Saatavissa: <https://ceowatermandate.org/course/101-the-basics/>. Viitattu 10.9.2019.
- CEO Water Mandate, Pacific Institute, CDP, The Nature Conservancy, World Resources Institute, WWF, UNEP-DHI Partnership Centre for Water and Environment 2019. Setting Site Water Targets Informed by Catchment Context: A Guide for Companies. ISBN: 978-1-893790-87-2. Saatavissa: <https://ceowatermandate.org/watertargets/wp-content/uploads/sites/30/2019/08/CEOWaterMandateSiteWaterTargetsGuide.pdf>. Viitattu 10.9.2019.
- Gregow H, Carter T, Groundstroem F, Haavisto R, Haanpää S, Halonen M, Harjanne A, Hildén M, Jakkila J, Juhola S, Jurgilevich A, Kokko A, Kollanus V, Lanki T, Luhtala S, Miettinen I, Mäkelä A, Nurmi V, Oljemark K, Parjanne A, Peltonen-Sainio P, Perrels A, Pilli-Sihvola K, Punkka A-J, Raivio T, Räsänen A, Sääntti K, Tuomenvirta H, Veijalainen N, Zacheus O. 2016. Keinot edistää sää- ja ilmatoriskien hallintaa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2016. 36 s. ISBN 978-952-287-303-3 Saatavissa: https://tietokayttoon.fi/documents/10616/2009122/47_Keinot+edistaa+s%C3%A4+s%C3%A4+s%C3%A4+ja+ilmatoriskien+hallintaa/2494b562-b446-4884-bc85-0ade9d4b8cf1?version=1.0. Viitattu 6.6.2019.
- IPBES 2019. Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. 39 s. Saatavissa: https://www.ipbes.net/system/tdf/spm_unedited_advance_for_posting_htn.pdf?file=1&type=node&id=35275. Viitattu 6.6.2019.
- OECD 2017. Technical note on estimates of infrastructure investment needs. Background note to the report Investing in Climate, Investing in Growth. 19 s. Saatavissa: <https://www.oecd.org/env/cc/g20-climate/Technical-note-estimates-of-infrastructure-investment-needs.pdf>. Viitattu 6.6.2019.
- Suomen vesialan kansainvälinen strategia 2018. Finnish Water Way – Suomen vesialan kansainvälinen strategia. Ulkoministeriö. Saatavissa: https://um.fi/documents/35732/0/Suomen+kv+vesistrategia_fin_nettti+%281%29.pdf/4ca6ef08-e328-11ac-f960-ac7f782436f2. Viitattu 6.6.2019.
- Suomen ympäristökeskus 2019. Pintavesien ekologinen ja kemiallinen tila. Saatavissa: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila. Viitattu 10.9.2019.
- UN-Water 2017. 2017 UN World Water Development Report, Wastewater: The Untapped Resource. 180 s. ISBN 978-92-3-100201-4. Saatavissa: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/2017-wastewater-the-untapped-resource/>. Viitattu 6.6.2019.
- WHO/UNICEF 2017. Joint Monitoring Program for Water Supply, Sanitation and Hygiene (JMP) – 2017 Update and SDG Baselines. 110 s. ISBN 978-92-4-151289-3. Saatavissa: <http://www.unwater.org/publications/whounicef-joint-monitoring-program-water-supply-sanitation-hygiene-jmp-2017-update-sdg-baselines/>. Viitattu 6.6.2019.
- World Water Assessment Report 2019. The United Nations world water development report 2019: leaving no one behind. UNESCO. Paris. 186 s. ISBN 9789231003097. Saatavissa: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367306>. Viitattu 6.6.2019.
- WWF 2012. Suomen vesijalanjälki. Globaali katsaus suomen vedenkulutuksesta. 17 s. Saatavissa: <https://wwf.fi/mediabank/2306.pdf>. Viitattu 6.6.2019.
- WWF 2018. Living planet report 2018. 75 s. ISBN 978-2-940529-90-2. Saatavissa: https://wwf.panda.org/knowledge_hub/all_publications/living_planet_report_2018/. Viitattu 6.6.2019.

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019

- 1 Saaristo- ja vesistöaluepolitiikat Euroopassa -selvitys**
- 2 Saariselvitys 2018**
- 3 Uusi alku. Maatalous on myös tulevaisuuden elinkeino**
- 4 Kansallinen rapustrategia 2019-2022**
- 5 Keinoja orgaanisten lannoitevalmisteiden käytön edistämiseen**
- 6 En ny början. Jordbruk är också framtidens näringsgren**
- 7 Kansallinen metsästrategia 2025 - päivitys**
- 8 Finlands nationella skogsstrategi 2025 - en uppdatering**
- 9 Mahdollisuudet helpottaa epäorgaanisten lannoitteiden tuontia**
- 10 Maa- ja metsätalousministeriön tilinpäätös vuodelta 2018**
- 11 Kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman 2022 toimeenpanon tila**
- 12 Maaseutuohjelma 2014-2020 - neuvontatoimenpiteen arviointi**
- 13 Genetic resources policy of the Ministry of Agriculture and Forestry**
- 14 Tapion tarhoissa ja Ahdin apajilla - selvitys valtakunnallisen metsästys- ja kalastusmuseotoiminnan kehittämismahdollisuuksista**
- 15 Maaseutuohjelma 2014-2020 - arviointi energiavaikutuksista**
- 16 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmien aluetalous- ja työllisyysvaikutukset**
- 17 National Forest Strategy 2025 - updated version**

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallituskatu 3 A, Helsinki
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
mmm.fi

ISBN: 978-952-366-007-6 PDF

ISSN: 1797-397X PDF